

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SJÖN VESSMAN, DALARNE. — FOTO. G. REIMERS, GÄFLE.

21:STA ÅRG.

DEN 12 OKTOBER 1919

N:O 2

Foto. E. Sjöström, Eriksdal.

Kliché: Bengt Silfverstam.

Per Stenroos

ELIS STRÖMGREN.

TILL PORTRÄTTET Å FÖREGÅENDE SIDA.

Få vetenskaper, om ens någon med undantag av meteorologien äro i samma grad som astronomin hänvisade till internationellt samarbete. På olika sätt hade detta tagit sig uttryck före kriget dels i internationella forskningsföretag, att särskilt nämna t. ex. den internationella stjärnkatalogen och den från Frankrike organiserade fotograferingen av himlen, dels i ett internationellt nyhetsförmedlingsväsen, som möjliggör inriktandet av hela världens observationsarbete på nyupptäckta eller återfunna himlakroppar, vilka kanske om kort tid åter undandraga sig observation. Denna förmedlingsverksamhet var stationerad vid den astronomiska centralanstalten i Kiel, varifrån även världens äldsta astronomiska tidskrift, "Astronomische Nachrichten" utgavs. När kriget utbröt, hade denna verksamhet otvivelaktigt måst nedläggas, om en tidigare assistent vid densamma, professorn vid Köpenhamns universitet d:r Elis Strömgren icke från november 1914 åtagit sig dess upprätthållande och fullgjort det på ett sätt, som tillvunnit sig alla astronomiska forskares livliga erkännande. Från cheferna för Tysklands samtliga observatorier har prof. Strömgren också redan fått mottaga en i hjärtliga ordalag affattad tacksamhetsadress "för den evärdliga förtjänst" han därmed inlagt för ett lyckligt genomförande av den astronomiska vetenskapens uppgifter. Från övriga länder skola säkerligen liknande tacksamhetsbetygelser komma, något, varöver man även i vårt land kan känna sig stolt, enär prof. Strömgren är en svensk man.

Svante Elis Strömgren är nämligen född i Hålsingborg den 31 maj 1870 samt son till handlanden därstädes Svante Strömgren och hans maka Adelaide Pettersson. Efter mogenhetsexamen vid födelsestadens högre allmänna läroverk blev han student i Lund 1887 och avlade därstädes filosofie kandidatexamen 1890 samt licentiatexamen 1898. Samma år disputerade han för graden på en avhandling *Berechnung der Bahn des Kometen 1890 II* samt blev filosofie doktor.

Redan från början hade han inriktat sina akademiska studier på de matematiska ämnena och ägnade sig snart helt åt astronomin. På våren 1898 förordades han till docent i detta ämne vid Lunds universitet, och fortsatte framgångsrikt sina forskningar värstades, tills han år 1901 anställdes i Kiel som assistent hos redaktören för den internationella tidskrifsen "Astronomische Nachrichten". Tre år senare var han docent i astronomi vid universitetet i Kiel, varifrån han 1907 kallades att intaga den efter Thiele lediga professuren i samma ämne vid Köpenhamns universitet, den första svensk, som innehaft någon lärostol därstädes. Som prefekt för därvarande observatorium har han icke blott utfört ett betydande forskningsarbete, utan även haft glädjen se kring sig samlas en växande lärjungeskara. I denna egenskap kom han också att taga befattning med den föregivne nordpolsupptäckaren Cook, vars material var så listigt hopfogat, att man icke utan kändedom om hans föregående kunde finna någon anledning att betvivla riktigheten av hans upptäckaranspråk.

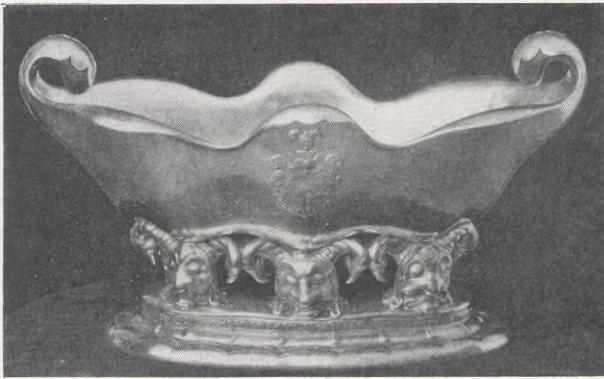
På Strömgrens mångahanda, skarpsinniga astronomiska undersökningar förbjuder oss utrymmet att mera ingående inlåta oss. Huvudparten av hans forskning har varit ägnad åt frågan om beräkandet av kometernas banor och här har han också gjort en banbrytande insats.

För ett par år sedan kunde antalet kometer, vilkas banor blivit föremål för en i någon mån grundlig undersökning, beräknas till omkring 200. Dessa kunna till en början indelas i två grupper: den ena med relativt kort omloppstid eller, vilket i allmänhet är detsamma, med excentriciteten avsevärt mindre än 1 den andra med mycket lång omloppstid eller också ej periodisk alls, m. a. o. uttryckt, med banor, som

antingen utgöras av mycket långsträckta ellipser eller till äventyrs äro parabler eller hyperbler. Hos denna sistnämnda kategori är excentriciteten till sitt siffervärde mycket nära eller lika med 1 och banornas form alltid närmande sig en parabel ("parabel-lik"). I själva verket har det funnits ett antal av 30 som hyperboliska uppgivna kometer — alltså med en excentricitet, som beräknats i någon mån överstiga 1. Dessa hava sitt särskilda intresse därför, att banornas form då skulle angiva, att kometerua ej egentligen tillhöra vårt solsystem, utan tack vare dess attraktionskraft blivit infångade av detta från andra solsystem. Det får emellertid icke glömmas, att dessa *beräknade* banor endast gälla för den tid, då kometen stod närmast solen. Innan man kan säga något säkert om dessa kometers kosmogoniska ställning, måste man emellertid undersöka beloppet av planeternas störande inverkan på en kometbana. Detta hade man märkligt nog förbisett, ända tills Strömgren ingrep. Genom en rad beräkningar lyckades det honom att redan i sin doktorsavhandling för kometen 1890 II genom fastställande av excentriciteten för en serie tider från solpassagen och bakåt för första gången klarlägga en komets ursprungliga bana: den visade sig i detta fall vara eliptisk, alltså periodiskt återkommande, i motsats till vad man annars haft skäl antaga. Andra forskare gingo nu i Strömgrens fotspår och själv fortsatte han samt grep sig slutligen an med det allmänna problemet, nämligen att söka den sammanlagda storleken av planeternas förändring i en komets banelement, speciellt excentriciteten eller storaxeln, under förutsättning, att kometen rör sig i en parabel eller parabolisk bana. Detta problem, vilket icke förut blivit behandlat, lyckades Strömgren lösa år 1905 och därmed var en fast grund lagd för undersökningar över planeternas förändringar av kometbanorna. Med utgångspunkt häri fastställdes för den ena efter den andra av de som hyperboliska ansedda kometbanorna, att de i själva verket voro elliptiska, och i sitt år 1914 utgivna sammanfattande arbete över kometernas ursprung kunde Strömgren konstatera, att frågeställningen ej längre vore: finnes det ett *avsevärt* antal hyperboliska kometbanor?, utan: finnes det *överhuvud* hyperboliska kometbanor i vårt solsystem? De undersökningar över 8 kometbanor med kritisk excentricitet, som han då publicerade, gävo vid handen, att om man förutsätter, att kometerna ej påverkas av någon annan kraft än gravitationen i enlighet med Newtons lag, finnas inga med säkerhet hyperboliska d. v. s. icke-periodiska kometer. *Och därmed få de hittills observerade kometernas samhörighet med vårt solsystem anses bevisad.* Invandrings- eller infångningsteorien saknar stöd i *hittills* insamlad observationsmaterial. Det storstilade i Strömgrens undersökningar ligger i, att de genomgående vila på noggranna och stränga räknearbeten och icke ha med hypoteser att skaffa.

I den danska populär-vetenskapliga tidskriften "Natures Verden" lämnade Strömgren sistlidet år en översikt över vad vi hittills veta om världsaltets byggnad och om vår ställning i världsrymden och påpekade, vilken enorm utvidgning av astronomiens horisont, som blivit en följd av den senaste astronomiska forskningen, vilken på ett par årtionden utsträckt forskningens fält från vårt eget lilla solsystem till den ofattbara fixstjärn världen. Redan *vårt* stjärnsystem torde räkna över en milliard stjärnor — solar, var och en med sina planeter och dessa med månar — och efter all sannolikhet är detta blott ett enda bland system, vilkas antal vi äro ur stånd att angiva eller tänka oss en gräns för. "Här ligga", skriver han, "rika skatter för dem, som ha förmåga att låta gripa sig av en naturstämning, och är denna stämning här av an-

Forts. å sid. 32.

HEDERSGÅVA TILL LANDSHÖVDING ERIC TROLLE, den nu upplösta Handelskommissionens ordförande, från dess ledamöter. En av fem pjäser till en borduppsats i silver utgången från Hovjuvelerarefirman K. Anderson, Stockholm.

För förutvarande engelska ministern härstädes sir *Esme Howard*, var den 23 september med anledning av hans förestående avresa anordnad en större bankett på Hasselbacken vid vilken närvaro ett stort antal representativa personligheter, speciellt inom affärsvärlden. Vice häradsförordning Marcus Wallenberg gav uttryck åt vårt lands stora tacksamhet till sir *Esme Howard* för den välvilja och takt varmed han särskilt under världskriget fyllt sitt ansvarsfulla värv. Slutligen överlämnades till honom en subskriberad hedersgåva, bestående av en plakett med engelska legationshuset härstädes och en vy av Stockholm i upphöjd relief. Plaketten, som var utförd i rent guld med vit emaljram och bar inskriften:

"To Sir Esme Howard, H. B. M. Minister in Stockholm 1913-1919. From Swedish friends", är modellerad av skulptören Svante Nilsson och utförd på hovjuvelerare W. A. Bolins, Stockholm, verkstäder.

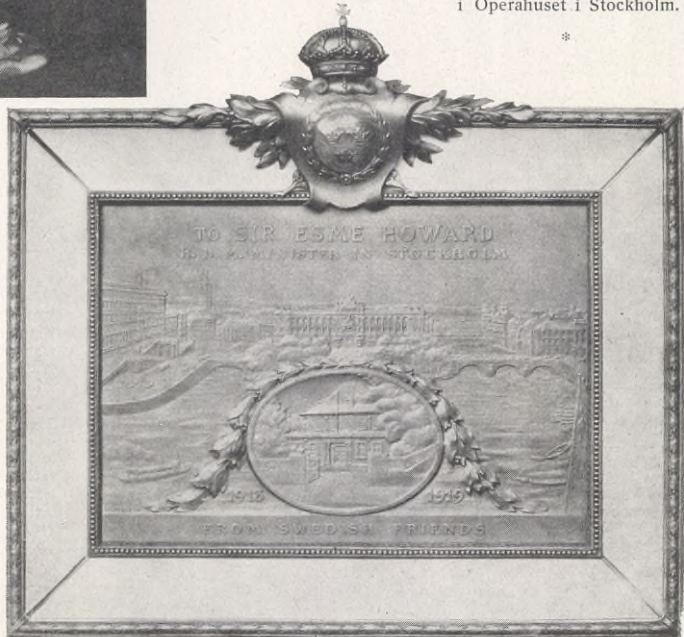
*

Uppsala domkyrka har af kammarherre *Louis de Geer* till Leufsta, fått mottaga en synnerligen dyr-

Regeringen har nu beslutat att *Statens handelskommission* från och med 1 oktober skall definitivt upphöra. Samtidigt har regeringen uppdragit åt landshövding *Eric Trolle*, generalkonsul *Josef Sachs* och riksgäldsfullmäktigen *Henrik Tamm* att under namn af *Statens handelskommissionens* avvecklingskommitté från och med denna dag fullfölja och snarast möjligt slutföra avvecklingen av kommissionens verksamhet.

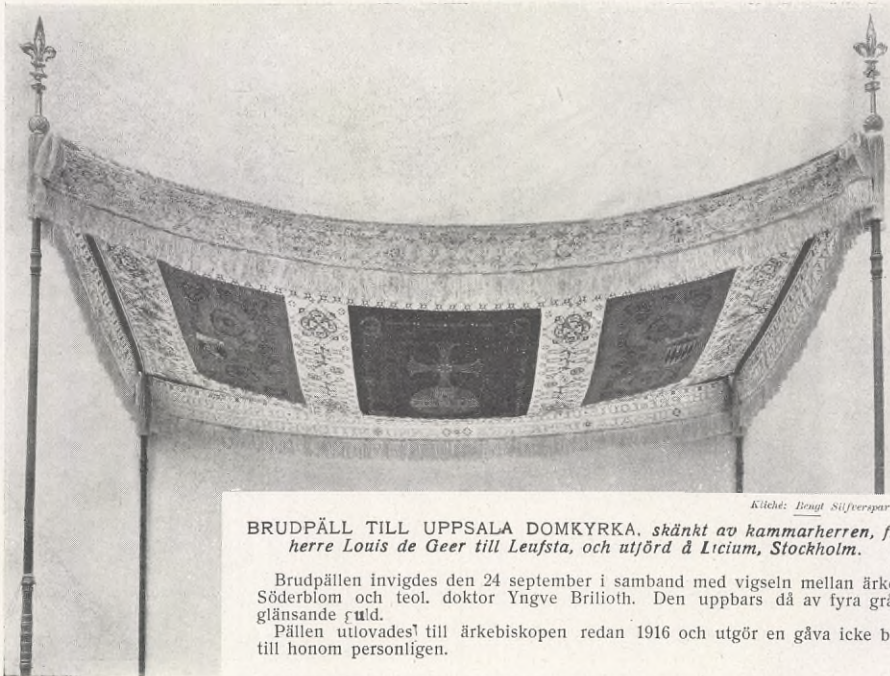
Med anledning av att kommissionen sålunda upplöstes ha dess ledamöter hedrat sin ordförande, landshövding *Trolle*, genom att till honom överlämna en borduppsats, bestående av fyra skålar och en jardenjär i synnerligen vackert silverarbete, som utförts på hovjuvelerare *K. Andersons* atelier och verkstäder. Uppsatsen har de senaste dagarna varit utställd i firmans skyltfönster i Operahuset i Stockholm.

*

Efter fotografier.

HEDERSGÅVA TILL AVGÅENDE BRITTISSKA MINISTERN VID SVENSKA HOVET, SIR ESME HOWARD. Plakett i guld från "Svenska Vänner", utförd av Hovjuvelerarefirman W. A. Bolin, Stockholm.

Kiliché: Bengt Silfversparre.

BRUDPÄLL TILL UPPSALA DOMKYRKA. skänkt av kammarherren, friherre *Louis de Geer* till Leufsta, och utjörd å *Licium*, Stockholm.

Brudpällen invigdes den 24 september i samband med vigseln mellan ärkebiskopens dotter, fröken *Brita Söderblom* och teol. doktor *Yngve Brilioth*. Den uppbars då av fyra gråblå stänger, krönta av liljor i glänsande guld.

Pällen utlovades till ärkebiskopen redan 1916 och utgör en gåva icke blott till domkyrkan utan även till honom personligen.

Efter fotografier.

BLIV MEDARBETARE I HVAR 8 DAG.

FRU ANNA NORRIE DE VERDIER I EN AV SINA GLANSROLLER: "SKÖNA HELENA". Ger avskedskonsert i Köpenhamn och Stockholm före sitt fullständiga tillbakaträdande från scenen. — Foto. Flodin, Stockholm. Text å sid. 32.

KONSTNÄREN ARTUR BIANCHINI. 50 år 18 Okt.

Av hans många högt skattade målningar innehar Nationalmuseum "Högsommar på Sandhamn".

Vår främsta sångscen har ovanligt nog så tidigt på säsongen hunnit bli färdig med en premiär och den 29 september framfördes för första gången den unge kompositören Kurt Atterbergs tvåaktsopera "Härvard Harpolekare", inför en publik, som visserligen beklagligtvis var långt ifrån fulltalig men vars bifall efter andra aktens slut kan betecknas som nära nog ovationsartat. Libretton till operan har likaså författats

av kompositören och behandlar ett motiv från brytningstiden mellan hedendom och kristendom, som ej kan sägas vara alldeles nytt men blivit fullt självständigt behandlat. Onekligen förefaller dock texten något tung och handlingens slut saknar avrundning. Kvällens framgång berodde framför allt av musiken, som delvis förut framförts på Operans symfonikonsert och Konsertföreningen och har en mängd partier av underbar skönhet, exempelvis processionsmusiken och sluthymnen i första akten och Härvard Harpolekares stora ballad i andra. Framförandet var också tydligen

förberett med stor omsorg under ledning av Operans nye regissör Harry Stangenberg, som härmed hade sin debut i denna egenkap i Stockholm. Den sångligt oerhört krävande huvudrollen fick ett glänsande utförande av Conny Molin och bland övriga medverkande gjorde Emile Stiebel en rolig typ av knekthövidsmannen. Orkestern dirigerades av hovkapellmästare Armas Järnefelt.

Samma dag hade Intima teatern premiär på Molbechs klassiskt vordna skådespel "Ambrosius", uppförd många gånger förut här i

Efter fotografi. Klische: Bengt Silfverparre. FRU CLAIRE DUX, Berlin-operans främsta kvinnliga kraft har i dagarne börjat en stor skandinavisk turné.

Fotos. Almqvist & Preinittz, Stockholm.

"HÄRVARD HARPOLEKARE", OPERA I TVÅ AKTER. Scen ur 2:a akten. Främst synas fr. v.: Gerd (Signe Schillander),

FRU RUTH WHITEFIELD-
ALTHÉN SOM HÄRDIS I "HÄR-
VARD HARPOLEKARE".

Stockholm, senast 1906 på Dra-
matiska teatern med August
Palme i huvudrollen. Framfö-
randet på Intima teatern fick sitt
huvudsakliga intresse genom den
berömda danske skådespelaren
Adam Poulsons gästspel i titel-
rollen, en roll, som han enligt
uppgift utfört över 300 gånger och
anses vara en av hans främsta

"AMBROSIOUS" PÅ INTIMA
TEATERN. *Adam Poulsen*
som *Ambrosius*.
I mitten: *Fru Karin Mo-*
lander (Abigael) och Adam
Poulsen.

skapelser. Bland övriga upp-
trädande, som bidrogo till
kvällens framgång, kunna
nämnas fru Karin Molander,
som gjorde en alldeles utsökt
Abigael samt fru Ellen Ap-
pelberg, som återigen hade
en mycket lyckad kväll.

AV KURT ATTERBERG, NYUPPFÖRD Å K. TEATERN.
Tord (Gustaf Sjöberg, Biskop Martin (Josef Herou), Härvard (Conny Molin)

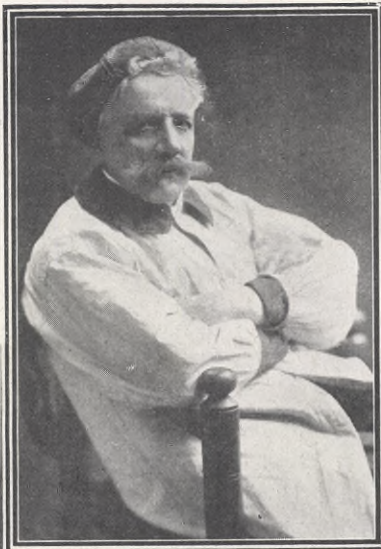
Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre, Stålm-Gbg.

En konstnär, som icke mycket lätt tala om sig, men som dock gjort betydande insatser i den svenska konsten, var skulptören *Edvard Brambeck*, som i dagarne avlidit vid 76 års ålder.

Ända in i de sista åren, tills en ögonsjukdom hindrade honom att arbeta, var han varmt besjälad av intresse för sin konst — rik på idéer och uppslag. En präktig atelier hade han ute på Österbro i Köpenhamn.

Några data ur hans konstnärsliv torde här vara på sin plats.

Redan vid unga år erövrade B. akademiens kungl. medalj, varmed under 5 år följde statens resestipendium med 3,000 kr. årligen. 1879 exponeerade han en större grupp "Slavar" å Salongen. Det sista året av sin stipendietid utförde han det be-

Född 1843. Död den 27 sept.

teckna: "Psyche", utförd i Rom, "Kristus Consolator", inköpt av Vasakyrkan i Stockholm, den i stort mått, på sin tid mycket omtalade fredsgruppen "Pax", "Livet och döden" m. fl. Flera porträttslika byster ha på beställning utförts av B., bl. a. av konung Oscar II, uppställd i Marstrand samt av greve Axel Gabriel Bjelke, utförd i brons och tillhörig Nationalmuseum.

Tvenne förslagsskisser av B. till monument finnas i privat ägo i Malmö, nämligen av Gluntarnes odödlige sångare

Gunnar Wennerberg samt av Leo Tolstoy. Här framställes den gamle som en profet, stående på Nebos höjd, signande människobarnen. På postamentets framsida ha tvenne personer, till synes soldater, dignat ned, sårade och döende. En moder, vars ena skuldra vidröres av en yngling, lyfter upp sitt lilla barn för att det må bli delaktigt av välsignelsens ord.

Å motsatta sidan synes en man lidelsefullt med uppsträckta armar storma fram, en olycklig, som anropar honom om hjälp i sin nöd. Vidare ser man en fängslad man med trygg och resigerad hållning, medan en ung kvinna utom sig av förtvivlan borrar huvudet mot hans bröst.

I motsats till denna undra värld av sorg

Fotos. Alfr. B. Nilson, Malmö.
"KRISTI FRETELSE."
Skulptur av Edvard Brambeck i Mariakyrkan i Häl-singborg.

tydande skulpturarbetet "Kristi frestelse". Parisersalongen prisbelönade det samma och sedan 1902 pryder det Mariakyrkan i Häl-singborg, inköpt 1902 av därvarande kyrkoråd för en summa av 20,000 kr. Kristusgestalten står där utan någon som helst åtbörd, hög, lugn, avvisande, under det att frestarens smidiga gestalt — mästertligt utformad — uttrycker listig förslagenhet och en förtärande energi. — Bland övriga konstverk, som utgått ur hans hand, kunna och nämnas "Neapolitansk tiggarpojke", i privat ägo i Göteborg, samt "Sorg", som i marmor av Aug. Röhhss skänktes till Göteborgs museum. Innan gruppen hamnade i Göteborg var den en kort tid utställd på Nationalmuseum och rönt de amplaste lovord av kritiken, ej minst av den på sin tid kände och uppskattade konstkritikern professor Nyblom.

Anmärkningsvärda arbeten av B. äro vidare att an-

MONUMENT ÖVER LEO TOLSTOY. Skiss tillhörig Alfr. B Nilson, Malmö.

och ve står huvudpersonen med sublim värdighet och stoiskt lugn som representant för en högre sfär — idéernas värld. —

Alfred B. Nilson.

*
En ohygglig automobilolycka som krävde ett människoliv, inträffade den 22 sept. i närheten av Klippan i Skåne. Under en biltur, som bankkamrer Lindgren i Klippan företog tillsammans med ytterligare tre personer, bland vilka även hans fru befann sig, råkade bilen slira och körde ned i diket, där den välte. Vid kullkörningen kom fru Lindgren under bilen och löt en ögonblicklig död under det att de övriga undsluppo med lindrigare skador. Den förolyckade var 55 år gammal.

PLATSEN FÖREN SVÅR AUTOMOBILOLYCKA I NÄRHETEN AV KLIPPAN, därvid bankkamrer H. Lindgrens fru skadades till döds.

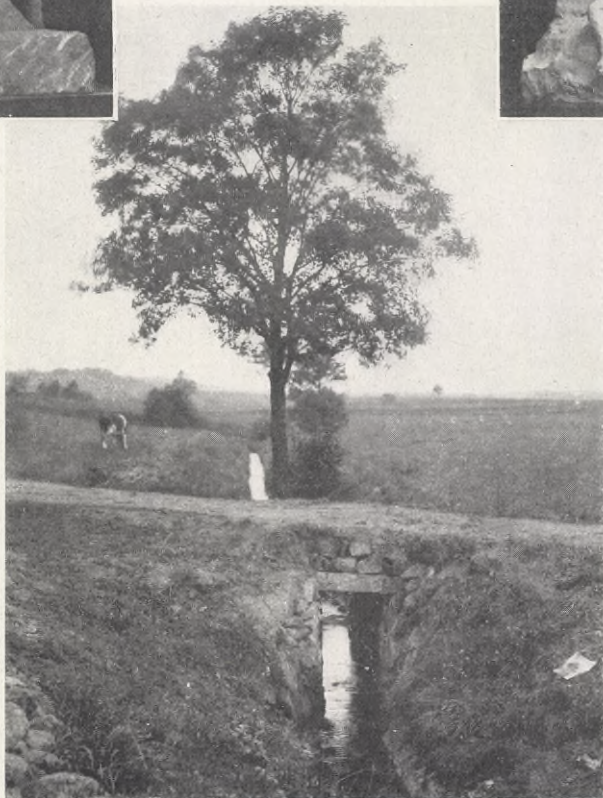
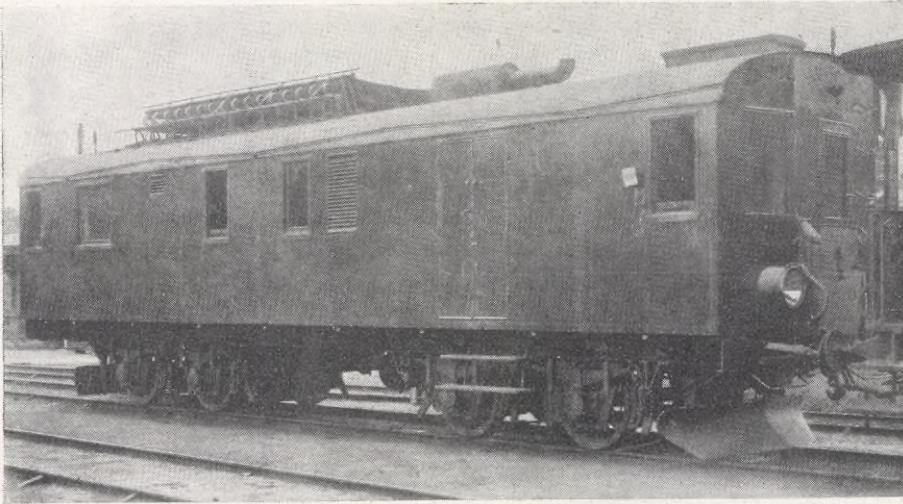

Foto. Blomgren, Klippan.

Kitché: Bengt Sjöfersparre.

DIESEL-ELEKTRISK MOTORVAGN LEVERERAD AV ALLM. SVENSKA ELEKTRISKA A.-B., VÄSTERÅS till *Dieselektriska Vagnaktiebolaget*. — *Efter fotograf.*

synnerligen gynnsamt. Fordson tractorn är betydligt mindre och lättantere än andra här förut använda motorplogar varjämte den också torde ställa sig betydligt billigare. Till dess förtjänster hör också att den är så lätt att sköta att efter kriget en soldat med endast en arm eller ett ben utan svårighet manövrerat den. Föraren har endast att rycka i ett mellan plogen och föraresätet fäst snöre då plogkropparna höja sig ur jorden för att efter ett nytt ryck åter sänka sig. Enligt uppgift har bland andra Thomas Edison om denna motorplog fällt det omdömet att den komme att för allt jordbruk bli av fullkomligt revolutionerande betydelse.

Uppvisningen åsågs av en hel del intresserade.

Dieselektriska Vagnaktiebolaget företog häromdagen en provfärd med diesel-elektrisk motorvagn, under ledning av dess direktör, herr T. Paulsson, å flertalet mellansvenska banor, varvid bl. a. en del maskinteknici och pressrepresentanter voro inbjudna att deltaga.

Under färden företagna undersökningar beträffande driftomkostnader gävo mycket goda resultat. Mellan Västerås och Gäfle registrerades en åtgång av endast 71.1 kg. råolja, och då priset å samma är 15 öre pr. kg. blev driftkostnaden för hela denna sträcka sammanlagt kr. 10.66, trots att en boggi vagn medföljde hela tiden samt dessutom mellan Uppsala och Gäfle 2 godsagnar, så att tågsättet på denna sista sträcka vägde icke mindre än 86.5 ton.

Den 24 september demonstrerades vid Enskede gård utanför Stockholm den första hit anlända motorplogen av Henry Fords berömda uppfinning och tillverkning. Fordson Tractorn, hvilken som bekant är resultatet av många års noggranna försök och experiment under Henry Fords ledning, har förut prövats med glänsande resultat under olika jordbruksförhållanden i såväl Amerika som andra länder och det enstämmiga omdömet av sakkunniga efter uppvisningen här var också

HENRY FORDS MOTORPLOG DEMONSTRERAS vid Enskede gård. — *Pressfoto.*

DEN NYA BETONG-JÄRNVÄGSBRON ÖVER ÖRE ÄLV, med världens största betongvalv för normalspårig järnväg. Inviges d. 5 oktober. — *Efter fotografi.*

KUNGLIGA JAKTERNA I VÄSTERGÖTLAND.

Foto. Eisenman Vänersborg.

GRUPP AV DELTAGARE I JAKTERNA: Sittande fr. v. överhovjägmästaren greve Tage Thott, kronprinsen, prins Carl, KONUNG CHRISTIAN AV DANMARK och KONUNG GUSTAF.

Kungliga älgjakter hava den 29 och 30 sept. ägt rum på Halle- och Hunneberg i Västergötland, kända från den rad lysande kungajakter som tidigare, särskilt under konung Oscar II:s tid, där förekommit och vilka som deltagare räknat utom medlemmar av vårt eget konungahus ett flertal europeiska suveräner och furstliga personer. Till årets jakt hade av konung Gustaf inbjudits konung Christian av Danmark. Utom de båda suveränerna deltog i jaktnöjet även kronprinsen och prins Carl samt överhovjägmästaren greve Tage Thott, holländske

Fotos. Johansson, Göteborg.

KONUNG CHRISTIAN.

ministern i Stockholm m. fl. Första dagen fälldes femton älgar, av vilka konung Gustaf nedlade ett och konung Christian icke mindre än fem djur.

Andra dagen blev bytet icke så stort, närmast beroende på den otjänliga väderleken med ett ihållande duggrån. Av de skjutna fem älgarne fälldes en av konung Christian och två av prins Carl.

Vid det kungliga extratågets såväl ankomst som avgång hade vid Lille-skogs järnvägsstation samlats stora människoskaror, vilka bringade de kungliga jägarne sin hyllning.

Kliché. Bengt Sjöström.

KONUNG GUSTAF

Vidstående bild:
DE BÅDA KONUNGARNE SKRIVA
SINA NAMN ATT
INRISTAS Å EN
MINNESSTEN.

EN SKÅNSK SLOTTSTRÄDGÅRD.

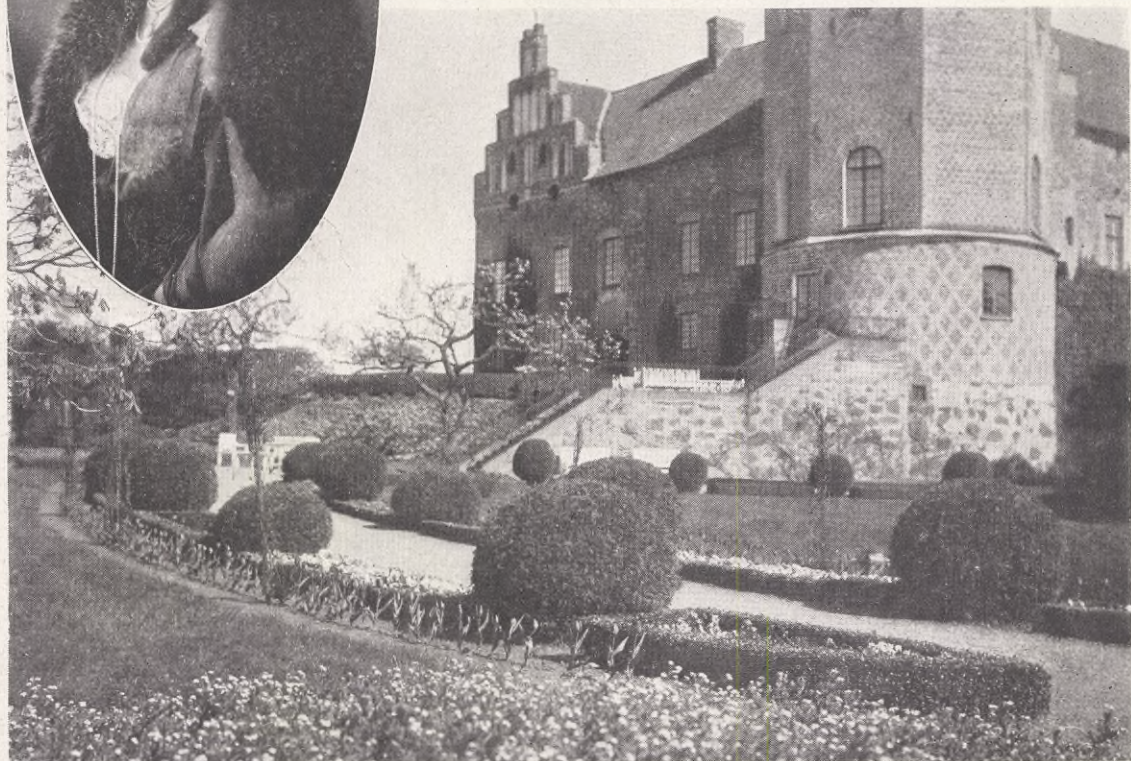
HOS FRIHERRINNAN HENRIETTE COYET Å TORUP.

Ett av Skånes förnämsta herrgårdar är ovedersägligen Torup i närheten av Malmö. Den gamla vackra borgen omgives av en vidsträckt park med de mest praktfulla och välskötta trädgårdsanläggningar, som för sin utsökta smak vunnit erkännande bland alla trädgårdsälskare.

Vad som särskilt gör Torups trädgårdsanläggningar så berömda vida omkring är den pietetsfulla omvårdnaden om allt det gamla värdefulla och dess kombinerande med och inflåtande i allt det nya som tillkommit.

Man får sålunda vid ett besök i Torups trädgårdsanläggningar allttjämt en stark fläkt av gammal äkta skånsk trädgårdskultur. Var ser man en mera stämningsfull "äbla have" än just där!

Att friherrinnan Coyet är djupt fästad vid sin trädgård just på grund av dess egenskap av ett med gamla tider sammanlänkande moment, till vilket hon förövrigt själv gjort den, är tydligt icke minst på grund av den omständigheten, att hon bibehållit de gamla allmogenaften på åtskilliga partier.

Överst: HENRIETTE COYET, född friherrinna Cederström.

Mellerst: EN VÄRLIG BILD: mäst tulpaner och penséer.

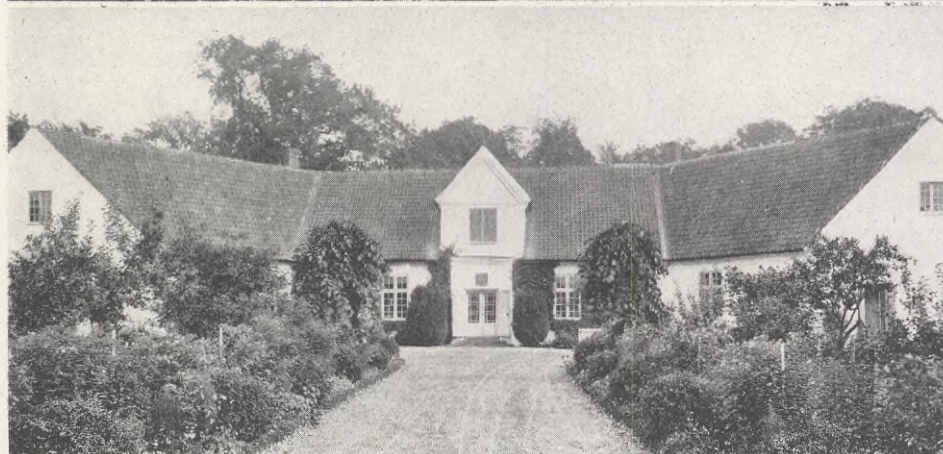
Nederst: UTMED KANALEN.

Om sin trädgård yttrar friherrinnan Coyet själv, att hon först började ordna den gamla "frugthaven", vareast man vet, att herr Sievert Grubbe till Torup enligt hans egen dagboks-

Efter fotografier.

Kliché: Bengt Silfverparre.

härligt och enligt gamla utsagor ha tusen underbara dygder.

”Här stå, skriver friherrinnan i ett brev, sida vid sida Salvia, Lavendel, Åbrodd, Mentha, Malört, Anis, Körvel, Dragon, Hjärtans fröjd, Timjan m. fl. och under varma sommaraftnar blir luften full av härlig stark krydddoft, under det att gamla

anteckning år 1609 planterade 600 fruktträd, införskrivna från Nürnberg. Dessa träd äro givetvis nu borta, men andra ägare till Torup ha fortsatt att där plantera äppelträd.

För unge år hundra år se'n lät Torups förste ägare av släkten Coyet plantera ej blott äpple och päronträd utan även vita mulbärs- och kvittenträd, valnöt och äkta kastanjer, som alla bära rika fruktskördar.

På stora kvarter har friherrinnan Coyet låtit sätta nya fruktträd, medan de livsdugliga gamla fått stå kvar. För omkring tjuu år sedan anlades kvarter med endast perenna växter av alla slag.

På godset finns ett särskilt kvarter, som av folket kallas ”Friherrinnans trädgård”, emedan hon själv sköter densamma. Här har hon även samlat sig en kryddgård full av gamla sägenrika örter, som dofta

Överst: VÅRBILD FRÅN TORUPS TRÄDGÅRD. — Mellerst: TRÄDGÅRDSDHUS MED PERENNA VÄXTER. — Nederst: TORUPS ÖRTAGÅRD. — Efter fotografier.

1. DOORN, EXKEJSAR WILHELMS NYA RESIDENS I AMERONGEN.

2. EXKEJSARENS MOBILIER ANKOMMA FRÅN BERLIN.

3. TREBICH LINCOLN, förutvarande engelsk Parlamentsledamot, på sin tid deporterad såsom spion, har haft omfattande överläggningar med exkejsaren i Amerongen. Han förklarar sig öppet för monarki i Tyskland. Efter foto. tagen vid ett besök nyligen hos exkejsaren, vilkens dubbelgångare han närmast ser ut att vara.

Efter fotografier.

Kliché: Benjt. Sijversparre.

legender susa under fruktträden från tider, då gångna släkten trodde på all den fördolda undergörande kraft, som bodde djupt i deras inre."

"Här vakna gamla, förbleknade minnen upp på nytt och här känner man sanningen av det gamla ordspråk, som säger: "Slægter svinder men gamle minder er Baand der binder!"

"Många av de intressanta örter, jag här äger, har jag fått från gamla allmogeträdgårdar ute i Bara härad, där de i ostörd ro fått leva kvar från fäder till söner, under det att de ur slottsträdgårdarna nästan överallt försvunnit och fallit i glömska."

De sällsyntaste och märkligaste örterna har friherrinnan dock erhållit från Lund. Den mäktiga trollörten Mandragora Vernalis (alrunan) har hon erhållit av professor August Qvennerstedt, som även bidragit

till Torups flora med plantor av Ruta Graveolens, (vinruta), en ört som redan de gamla romarna ansågo kunna klara ögon och sinne, om man drack vatten, destillerat på dess blad. Det var vidare denna ört, varom det sades, att kung Karl XII älskade äta den finhackad på smörgås.

Vidare ha professorerna Löwegren, den skicklige ögonläkaren, och Nils Flensburg, den skånske diktaren, bidragit till ökande av antalet sällsynta växter vid Torup.

Torups trädgård har i gamla tider delvis varit en liten sjö, som omslöt hela borgen, och vars vatten sköljde upp emot dess murar. För omkring 100 år sedan urtappades sjön, vars botten så småningom förvandlats till park och trädgård.

Toto.

HÖGRE MILITÄRA UTNÄMNINGAR.

H. A. M. ENESTRÖM.
Nyttnämnd Kommandör vid
Flottan.

H. G. LAGERCRANTZ
Nyttnämnd viceamiral och
beviljad avsked.

GREVE C. A. WACHTMEISTER.
Nyttnämnd Konteramiral vid
Flottan.

J. C. SCHNEIDLER.
Nyttnämnd Kommandör vid
Flottan.

Inom det högre armébefälet liksom även ifråga om flottans chefsposter hava i dagarne en del personförändringar ägt rum. Vi återgåva i anslutning härtill vidstående porträtt.

Nyttnämnde generalmajoren i armén O. W. Bergman, som därjämte förordnats att vara kommandant på Karlsborg, är född 1860 och blev officer vid Göta artilleriregemente 1881. Han övergick senare till Positionsartilleriregementet och blev 1911 dess överste och chef. Han har vidare gjort sig känd som framstående artilleriteoretiker och uppfinnare.

Viceamiral H. G. Lagercrantz, som samtidigt med sin utnämning till nämnda befattning erhållit begärt avsked ur tjänsten, har under fyrtioåva år varit knuten till svenska örlogsflottan och därinom beklätt en rad av krävande poster. Efter att 1899 hava blivit kommandörkapten var han 1903—08 chef för marinförvaltningens intendentsavdelning och 1908—13 varschef i Karlskrona. Sistnämnda är blev han konteramiral samt befälhavande amiral och stationsbefälhavare i Karlskrona.

Greve C. A. Wachtmeister, utnämnd till konteramiral, är född 1865. Efter att

T. h.: O. W. BERGMAN. Nyttnämnd Generalmajor i armén och t. f. kommandant på Karlsborg.

Foto. Jäger, Skövde.

Klische: Bengt Sjöfrespare.

1884 hava blivit officer vid flottan utnämndes han till kommandörkapten 1897 och kommandör 1916. Han har bl. a. varit chef för sjökrigsskolan, stabschef hos inspektören för flottans övningar till sjöss samt har sedan föregående år tjänstgjort som inspektör för U-båtsvapnet.

H. A. M. Eneström, nyttnämnd kommandör vid flottan, är född 1866. Underlöjtnant 1886, blev han 1909 kommandörkapten. Bland de sjö militära befattningar han beklätt kan nämnas chefskapet för ekipagedepartementet i Stockholm.

Nyttnämnde kommandören vid flottan J. C. Schneidler, som därjämte förordnats till chef för sjökrigsskolan, är född 1868. Officer vid flottan 1888 utnämndes han 1910 till kommandörkapten. Han har bl. a. tjänstgjort som lärare vid sjökrigsskolan samt som marinattaché i London. Åren 1911—12 innehade han befattningen som naval adviser i Siam.

*

Vid Stockholms Inteckningsgarantiaktiebolag kommer med innevarande års utgång direktörsskifte att äga rum. Direktör J. H. Palme, vilken nu innehar befattningen som bankens verkställande direktör har nämligen för avsikt att vid nämnda tidpunkt träda tillbaka från den ifrågavarande posten, vilken han beklätt under hela det halvsekel banken varit i verksamhet. Däremot kommer direktör

Forts. å sid. 29.

FRÅN AFFÄRS-VÄRLDEN.

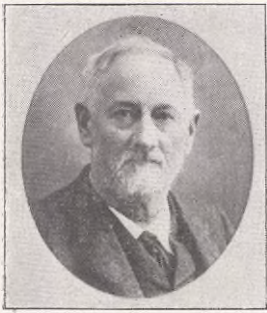
Vidst. porträtt:

T. v. C. G. LAGERCRANTZ. Avgår såsom Försäkringsråd. Tillträder 1920 posten såsom verkst. direktör i Stockholms Inteckningsgaranti-A.-b.

Mellerst:
N. BOUVENG. Chef för Filmindustri-A.-b. Skandia.

T. h.: C. MAGNUS-SON. Chef för A.-b. Svenska Blografteatern. De båda sistnämnda ingå såsom direktörer i det av dessa två bolag nybildade bolaget A.-b. Svensk Filmindustri. Text å sid. 30.

A. QUISTGAARD.
Kapten Godsägare. — Hultevik. — 80 år 26 sept.

H. P. W. NAUCKHOFF.
F. d. Kapten. — Stockholm. 80 år 9 okt.

G ENBLOM.
Överste. — Stockholm. 60 år 24 sept.*

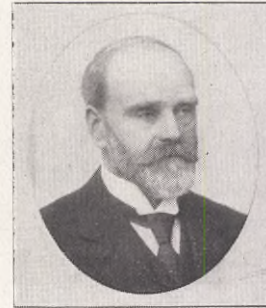
W. H:SON VON ESSEN.
Friherre. Överste — Sthlm. 60 år 12 okt.*

J G EDGREN.
F. d. Professor — Stockholm. 70 år 9 okt.*

A. G. BERENCREUTZ.
Krigshovrättsråd. — Sthlm. 65 år 2 okt.*

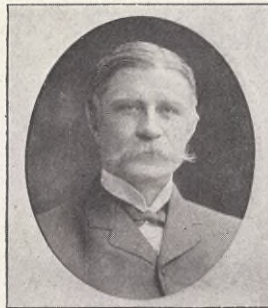
L. V. A. STAVENOW.
Professor — Uppsala. 55 år 12 okt.*

N. A. E. MUNCK AF ROSEN-
SCHÖLD. — Häradshövding.
Ljungb. — 50 år 2 okt.*

L. S. O. JONSSON †.
F. d. Major. — Göteborg. F. 40. † 18 sept.

C. A. HUSBERG †
F. d. Byråchef. — Visbohammar. — F. 44. † 22 sept.*

J. F. HAMMARBERG †.
F. d. Rådman. — Stockholm. F. 54. † 25 sept.*

K. A. A. W. DALMAN J:R †.
Direktör. — Göteborg F. 89. † 25 sept.*

GUSTAF EN-BLOM. Ujtn. v. A. Livgren. reg. 78, v. Fortifik. s. å., major där 05, öv.-jtn. där 10, chef f. Göta ing.-kår s. å.; överste v. Fortifik. o. chef f. truppvad. v. huvudstat. sdn 14. Intresserad i idrotts- o. skytteföreningarna. Framstående svampkännare, ordf. i fören. Stockh. svampvänner.

WILHELM VON ESSEN. Ujtn. v. Livreg. hus. 80, major där 08, v. Skån. hus.-reg. 11, övjtjn i an 11, överste i 3. arméfördeln. res. 15. Chef f. rementer-styr. sdn 08, led. af Stuteriöverstyr. sdn 16.

JOHAN EDGREN. Stud. 71, med. lic. 79, med. dr. 81, doc. i med. 84, prof. i med. v. Karol. inst. 88-14. Led. av dir. ö. Stockh. hosp. sdn 05, dess v. ordf.; led. av överstyr. f. Kon. O. I:s Jub.-fond sdn 08; led. av styr. f. försäkr. a-b. Nordstjärnan sdn 02. Med. förf. Prakt. läkare. Biografi o. helsid.-portr. årg. VI:24.

GUSTAF BERENCREUTZ. Stud. 75, hovr.-ex. 80, e. o. not. i Sv. hovr. s. å., ff. domh. i Medelsta här. doms. 81, v. hvd. 82, v. aud. v. Sv. livg. 85, ff. krigsfiliskal i Krigshovr. 86, krigshovrättsråd sdn 02. Sekr. i komm. f. rev. av milit. råttreg.-ordn. 96-97, led. o. sekr. i reservbefälskomm. 04. Led. av dir. ö. Allm. änke. o. pup.-kassan i Sverige sdn 08.

LUDVIG STAVENOW. Stud. 82, fil. dr. 91, doc. i hist. v. Upps. univ. 90, prof. i hist. o. statskunn. v. Göteborgs högsk. 95-14, högsk. rektor 09; prof. i hist. v. Upps. univ. sdn sistn. år; univ.-rektor sdn 18. Led. av Vitt.-, hist.- o. antiqv.-akad., Samf. f. handskr., Vet.- o. Vitterh.-samh., Human. vetensk.-samf. i Uppsala. Biografi o. helsid.-portr. årg. VIII: 48.

NILS MUNCK AV ROSENSCHÖLD. Stud. 87, jur. utr. kand. 92, e. o. not. i Sk. hovr. s. år, adj. led. i Sv. hovr. 04-09, häradshöv. i Sunnerbo doms. sdn 09. Komm.-fullm., inspektör f. komm. mellanskolan, ordf. i styr. f. Sydsv. kred.-a-b. avd.-kontor sdn 10.

AXEL HUSBERG † Stud. 62, hovr.-ex. 66, v. hvd 69, sekr. i Gen.-poststyr. 76, byråchef 89-09; fungerade v. fl. tillf. som tf. generalpostdir.; led. av civilanställn.-komm. Bosatte sig v. avskedstag. å den över 100 år familjeägdä egend. Visbohammar nära Onesta.

JOHN HAMMARBERG †. Stud. 73, hovr.-ex. 78, v. hvd. 80, stadsnot v. Stockh. rådhr. 90, rådman där sdn 1900-18; under många år ordf. f. rådhr.; andra avd. Av magistr. förordn. led. av byggn.-nmd 09, dess ordf. 18; led. av stadsplanekomm., Oscarsförs. kyrkoråd, byggn.-ordn.-komm. På sin tid led. av dir. f. Allm. barnhuset, Kon. hospital, Frimur. barnh., Ståd. allm. bränds.-bol.

KNUT DALMAN J:r †. Efter avg. fr. Göteb. hand.-inst. anst. å skeppsred.-kontor i utl. Intr. efter återkomsten i den betyd. skeppsred.-firman A.-b. Aug. Lefler & Son i Göteborg, dess verkst. dir. sdn 17. En inom sin branch ansedd o. dugande kraft; intresserad seglare.

Forts. fr. sid. 28.

Palme att allt fortfarande bestrida sin under samma tid innehavda befattning som ordförande i bankbolagets styrelse.

Till direktör Palmes efterträdare på verkställande direktörsposten är utsedd försäkringsrådet *Claes Gustaf Lagercrantz*, vilken sedan några år fungerat som ledamot av Inteckningsbankens styrelse. Försäkringsrådet Lagercrantz, som är född 1879, har under en följd av år innehaft befattningen som sekreterare i bankinspektionen. — Se föregående nr.

PRESIDENT POINCARÉ BESÖKER
DET ÅTERERÖVRADE FRANKRIKE
Överst: *Presidenten och m.me Poincaré* bese ruinerna av deras villa i
Sampigny.

Därunder: DEN ÓDELAGDA STADEN
LONGWY, nära gränsen till Luxemburg, tilldelas Hederslegionen.

Efter fotografi. Klische: *Jean Silfverqvist.*
Vidst. bild: **RUMÄNERNÄ I BUDAPEST.** Främst fr. v.: *Exc. Diamandy,* rumäniska regeringens överkommisarie i Budapest; överst *Yates* och general *Pétin,* amerikanska och franska militärrattachéerna i Rumänien samt general *Mardaresco,* befälhavare över de rumäniska trupperna i Budapest.

Med rumäniska truppernas intåg i Budapest ändades, åtminstone för denna gång, bolschevikregementet i Ungern, där det uppträtt i sin hänsynslösaste form. Vi ha blivit i tillfälle återgiva vidstående aktuella bild från de första dagarna af den rumäniska okupationen.

Till portr. å sid. 28.

Två av våra ledande filmbolag, Aktiebolaget Biografteatern och Filmindustriaktiebolaget Skandia, ha för att effektivare än hittills kunna möta den utländska konkurrensen på marknaden, sammanslagits till ett gemensamt jättebolag, som eventuellt kommer att få namnet Aktiebolaget svensk filmindustri och vars begynnelsekapital skall utgöra 35 millioner kr. Som verkställande direktörer i det nya bolaget, bland vars stiftare märkas de tre storbankerna Skandinaviska kreditaktiebolaget, Stockholms ensk. bank och Stockholms handelsbank, inträda nuvarande cheferna för Svenska biografteatern och Skandia, direktör *Charles Magnusson* och direktör *Nils Bouveng.*

EN MÄRKLIG BILD AV ANDAN INOM DEN ENGELSKA FLOTTAN. *Manskapet i Portsmouth ger middag för överbefälhavaren amiralen earl Beatty m. fl. amiraler. Lord Beatty står vid sidan om en av skrivarne och har vid sin andra sida en av manskapet. — Efter fotografi*

Den tyska regeringen har bland mängden av mötande svårigheter att räkna med även en för landets finanser ytterst farlig penningflykt ur landet. De av socialiseringsprojekten och de väntade svindlande skatterna hotade större förmögenheterna söka på alla tänkbara smygvägar rädda sig över de tyska gränserna in i de neutrala länderna. Försöken lära, om man får tro uppgifterna i den tyska prässen, krönas med glänsande framgång, i det att mil-

liontals mark dag efter dag på detta sätt försvinna ur Tyskland. Ensamt Danmark skall av det tyska guldutflödet hava mottagit 3 1/2 miljarder Mark.

Riksfinansminister Erzberger har gent emot dessa alarmrykten kategoriskt förklarar, att de av regeringen vidtagna säkerhetsåtgärderna omöjliggöra varje pänningutmuggling.

Genom en lyckligt utförd journalistbragd har det emellertid

kunnat bevisas, att så icke är fallet. En medarbetare i "Neue Berliner Zeitung" Szatmari har sålunda tillika med en kamrat, utan att innehava pass, ombord på en förhyrd lustyacht lämnat Kiel, därvid medförande en förseglad stor resväska vilken kunnat rymma 6 millioner i sedlar eller 50 mill. i värdepapper och smycken. Avresan oroades icke av de tyska myndigheterna, färden vilken ställdes till Köpenhamn, gick lyckosamt, och yachten förtöjde i den danska huvudstadens hamn utan att bli föremål för någon som helst uppmärksamhet. På ljusa dagen och utan alla försiktighetsåtgärder fördes resväskan i land och vidare till "Politikens" redaktion där förseglarna brötos. I händelse av verklig smuggling skulle företaget således skulle lyckats.

Bilden t v: "ARBETARNES FREDSMONUMENT". Skiss av bildhuggaren Knut Jern

T. h.: DEN TYSKE JOURNALISTEN SZATMARI ankommer till Köpenhamn med en öppet insmugglad koffert i avsikt att emot Erzberger demonstrera möjligheten att från Tyskland obehindrat utföra vilka kapital som helst.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

IRENE PSAKI, 5 ÅR, PARADENS DROTTNING.

"EN PERSIKA FRÅN JERSEY". Guvernören i New Jersey överlämnar ett pris.

ELIS STRÖMGREN.

Forts. fr. sid. 18.

nan art än den traditionella så att säga ter-
restriska naturkänslan. Den moderna, männi-
skans glädje över natu-
rens skönhet koncentre-
rar sig kring den este-
tiska njutningen av livets
krafter, de landskapliga
formerna och färgernas
spel här på jorden. Den
skall till en väsentlig
del vara en uppfinning
från det adertonde år-
hundradet! Den natur-
stämning, som kan växa
upp på astronomisk mark,
har en annan bakgrund:
de oerhörda tidrymder,
inför vilka den mänsk-
liga individens och män-
niskosläktets liv och
verksamhet skrympa
samman till ett intet,
och avståndet i världs-
rymden, som göra all
jordisk storhet så liten.
Denna kosmiska natur-
stämning är icke från i
går, men den har i våra
dagar möjligheter att utkristalliseras i fastare former
än hittills, i mån som vår kunskap om de astronomiska
tids- och avståndsmåtten få en solidare, en konkretare
grundval och i mån som upptäckten av millioner och
hundratals millioner nya himlakroppar gör medvetandet
om vår jords obetydlighet så förkrossande fast och
säkert." Det ligger en universal-grundstämning i detta
cit, som ger relief åt Strömgrens egen förmedlings-
verksamhet under världskriget, på samma gång det
ger en blixtsyn på den framtida världsåskådning, som
småningom skall utveckla sig under förnimmelsen av

Efter fotografier.

"BRÖLLOP".

Kliche: Ernst Silfverparre.

världsaltets storhet, lag-
bundenhet och inbördes
sammanhang.

Den årliga stora barnpa-
raden i Newyork, den tju-
gunde i ordningen, ägde ny-
ligen rum under ofantlig till-
slutning från stadens barn-
värld i Asbury Park. Fest-
ligheten, vilken gick i segerns
och patriotismens tecken, er-
bjöd en synnerligen vacker
och tilltalande anblick. I fest-
tåget syntes drottningen, en
liten 5-års flicka uppvaktad
av tre hundra flickor, kosty-
merade som blommor, samt
vidare en trupp gossar i bad-
dräkter, representerande liv-
vakten. Ytterligare märktes
en division barnvagnar med
de yngsta årsklasserna samt
slutligen ett stort antal kar-
nevallgrupper.

Till bild å sid. 21.

Den 7 februari 1920 fyller
en av våra under senare tider
största publikgunstlingar, fru
Anna Norrie de Verdier 60
år och har för avsikt att då
definitivt draga sig tillbaka
till privatlivet. Med anledning
härav ger hon ett par större
avskedskonsert i Köpen-
hamn och Stockholm af vilka
den i sistnämnda stad är be-
stämd att äga rum i Auditor-
ium den 7 oktober. Det blir
också för oåterkalleligen sista
gången hon här låter höra sig
öfentligt.

Fru Anna Norrie studerade först i Stockholm för bland andra
Fritz Arlberg och Signe Hebbe och i utlandet för madame Tre-
belli samt visor för Marcelle Legay. Hennes debut skedde år
1882 på Nya teatern i "Gnistan" och sedermera var hon engage-
rad vid Södra och Djurgårdsteatern samt innehade 1887-89 till-
sammans med V. Kloed och M. Gründer Vasateatern. Sedermera
gjorde hon omfattande turner i Sverige, Norge, Danmark, Fin-
land och Tyskland samt gjorde överallt oerhörd lycka. Under
senaste år har hon varit direktör för den populära kabareten
Edderkoppen i Köpenhamn.

INNEHÅLL. Professor Elis Strömgren (biografi och helsides-
porträtt). — Kungajakten i Västergötland. — Utänningar vid
armén och flottan. — Porträtt och bilder till dagskrönikan. —
Veckans porträttgalleri. — Torups stottssträdgård.

Eftertryck av text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angivande av källan förbjödes vid laga på. Uld.
För Berättelser och Historietter gäller o villkorligt förbud.